KWARTALNIK MŁODZIEŻOWY
W dorosłość zgodnie z PRAWEM
4/4 2024

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

sursum corda STOWARZYSZENIE w górę serca

ODPOWIEDZIALNOŚĆ W SZKOLE

Odpowiedzialność w szkole jest tematem niezwykle szerokim i mającym zastosowanie w życiu codziennym. Zarówno ze strony rodziców, których priorytetem jest bezpieczeństwo dziecka w szkole, w której spędza mnóstwo czasu, jak i nauczycieli mających świadomość jaka odpowiedzialność na nich ciąży w związku ze sprawowaniem pieczy nad dziećmi.

KIEDY ODPOWIEDZIALNOŚĆ PONOSZĄ RODZICE?

ZANIECHANIA ZE STRONY NAUCZYCIELA

CZY UCZEŃ ZAWSZE MOŻE UNIKNĄĆ ODPOWIEDZIALNOŚCI?

Co do zasady nad bezpieczeństwem i zdrowiem uczniów w trakcie przebywania w szkole czuwają nauczyciele, jednak nasuwa się pytanie czy jest to odpowiedzialność bezwzględna czy uwzględniająca pewne okoliczności w konkretnej sprawie. Biorąc pod uwagę pomysłowość uczniów kierujących się chęcią zaimponowania rówieśnikom czy zwykłą dziecinną ciekawość o różnorodne sytuacje, gdzie pojawia się zagadnienie odpowiedzialności nie trudno.

Mając na uwadze jak zakres odpowiedzialności jest zróżnicowany pod kątem okoliczności w poniższym tekście postaram się odpowiedzieć na nasuwające się pytanie w przedmiotowym temacie np. kiedy odpowiedzialność ponoszą rodzice dziecka, a kiedy będzie mowa o zaniechaniu ze strony nauczyciela? Warto tutaj zaznaczyć, iż nauczyciel ma status funkcjonariusza publicznego.

Istotną kwestią jest także zapytanie, czy uczeń zawsze może sam uniknąć odpowiedzialności? Na te inne pytanie mające znaczenie dla poprawnego rozumienia tematu postaram się odpowiedzieć w dalszej części tekstu.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ NAUCZYCIELA

Bezpośrednio do tematyki odpowiedzialności nawiązuje w art. 427 kodeksu cywilnego:

„Kto z mocy ustawy lub umowy jest zobowiązany do nadzoru nad osobą, której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy poczytać nie można, ten obowiązany jest do naprawienia szkody wyrządzonej przez tę osobę, chyba że uczynił zadość obowiązkowi nadzoru albo że szkoda byłaby powstała także przy starannym wykonywaniu nadzoru. Przepis ten stosuje się również do osób wykonywających bez obowiązku ustawowego ani umownego stałą pieczę nad osobą, której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy poczytać nie można”.

Z brzmienia tego przepisu, można wysnuć wniosek o odpowiedzialności nauczyciela za szkody wyrządzone z powodu niewłaściwego sprawowania nadzoru nad uczniem. Będzie tutaj mowa o winie w nadzorze.

Potwierdzenie o odpowiedzialności nauczyciela jak i całej placówki znajduję się także w prawie oświatowym. Na podstawie art. 5 ust. 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz. U. z 2016 r., poz. 1943 organ prowadzący jednostkę oświatową odpowiada za jego działalność. Do statusowych obowiązków organu prowadzącego należy zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki. Zatem to organ prowadzący ponosi odpowiedzialność za zdarzenia związane z wychowaniem i edukacją oraz za ewentualną szkodę wynikłą z tych czynności wynikającą m.in. za uczniów których zachowanie jest sprzeczne z porządkiem prawnym.

Zwolnienie z odpowiedzialności następuje natomiast w przypadku wykazania braku winy w nadzorze. Konieczne w tym przypadku jest ustalenie zakresu sprawowania nadzoru oraz poprawności jego wykonania. Najczęściej wina w nadzorze podlega na zaniechaniu obowiązków, dlatego tak istotne jest wykazanie, iż były one wykonane z należytą starannością albo, że szkoda i tak by powstała, nawet gdyby nadzór byłby wykonywany bez zarzutów tj. prawidłowo. To zatem na osobie zobowiązanej do nadzoru będzie ciążył obowiązek wykazania okoliczności zwalniających od odpowiedzialności. Jest to odzwierciedlenie jednej z kluczowych zasad prawa cywilnego, zgodnie z którą ciężar dowodu spoczywa nie jak mylnie sądzą niektórzy na powodzie, ale na stronie, która z danych okoliczności wywodzi skutki prawne.

Odpowiedzialność nauczycieli za bezpieczeństwo uczniów znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie: „nauczyciele mają obowiązek zrobić wszystko, by nie dochodziło do nieszczęśliwych wypadków. Pomimo dopuszczenia danej aktywności, np. zabawy lub gry w ramach zajęć wychowania fizycznego, nauczyciel powinien reagować, gdy którykolwiek z uczniów nie przestrzega zasad bezpieczeństwa i gdy można przewidywać realną możliwość

zaistnienia wypadku" (wyrok SN z dnia 2 lutego 2011 r., II CSK 392/10, OSNC-ZD 2011, nr 4, poz. 87. Warto tutaj poruszyć także kwestię wypadków w szkołach, mimo starań ze strony nauczycieli dochodzi do takich sytuacji, jednak aby można było mówić o wypadku w czasie zajęć musi to być zdarzenie, jakiemu ulega uczeń w każdym miejscu wyznaczonym przez jednostkę oświatową w związku z uczestniczeniem w zajęciach, podczas których jest realizowany program nauczania pod nadzorem pedagogiczno-dydaktycznym, a więc także poza placówką, Orzecznictwo także potwierdza takie stanowisko: „Sprawowanie opieki i nadzoru oraz zapewnienie bezpieczeństwa ze strony szkoły dotyczy uczniów powierzonych jednostce oświatowej. Obowiązek ten zachodzi więc w sytuacji, gdy uczniowie danej placówki pozostają w dyspozycji nauczycieli lub administracji, podczas lekcji, przerw międzylekcyjnych i innych zajęć zleconych przez szkołę" (wyrok SN z dnia 3 stycznia 1974 r., II CR 643/73, OSP 1974, nr 10, poz. 202.

Zatem odpowiedzialność jaka ciąży na nauczycielach jest ogromna, zróżnicowana pod względem okoliczności danej sprawy, a każdy przypadek mający dać odpowiedź czy doszło do winy w nadzorze ze strony nauczyciela, powinien być rozpatrywany indywidualnie.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ RODZICÓW

Błędnym byłoby stwierdzenie, iż to na nauczycielach ciąży obowiązek sprawowania opieki nad dzieckiem. Kodeks rodzinny i opiekuńczy w art. 92 jasno stanowi, że to na rodzicach ciąży obowiązek sprawowania władzy rodzicielskiej aż do pełnoletności dziecka. Zatem rodzice będą ponosić odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez dziecko w przypadku spełnienia następujących przesłanek:

- wyrządzenie szkody przez nadzorowanego (dziecko), któremu nie można poczytać winy, pod warunkiem wszakże, iż jego zachowanie ma znamiona bezprawności,
- istnieje związek przyczynowy pomiędzy działaniem nadzorowanego a szkodą,
- istnieje po stronie osoby odpowiedzialnej za szkodę obowiązek nadzoru,
- istnieje wina w nadzorze,
- istnieje związek przyczynowy pomiędzy nienależytym (wadliwym) wykonywaniem nadzoru a szkodą.

PRZYKŁAD

Możemy wyobrazić sobie sytuację, że uczeń wziął z domu niebezpieczny przedmiot np. petardę, albo kupił ją w obecności rodzica, a następnie rzucił w innego ucznia powodując u niego liczne obrażenia. W tej sytuacji, nauczyciel będąc pozwanym, może bronić się w ten sposób, że wskaże, iż do zakupu petardy doszło pod jego nieobecność, a w szkole nastąpił jedynie skutek w postaci użycia petardy. Finalnie wina może zostać przypisana rodzicowi (rodzicom), przy czym zawsze należy podkreślać, że każdy przypadek winien być rozpatrywany indywidualnie i przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności i całego kontekstu danej sprawy.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ MAŁOLETNIEGO

Ustawodawca jasno wyznaczył granicę odpowiedzialności małoletniego za swoje czyny, w art. 426 kodeksu cywilnego: ” Małoletni, który nie ukończył lat trzynastu, nie ponosi odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę”. Przepis ten wyłącza zatem odpowiedzialność osoby małoletniej z uwagi na fakt, że takiej osobie nie można przypisać winy ze względu na stopień rozwoju psychofizycznego, nie jest ona w stanie poprawnie kierować swoim postępowaniem.

Art. 10 [Uzyskanie pełnoletności]
§ 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.
§ 2. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.
Art. 11 [Pełna zdolność] Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.
Art. 12 [Brak zdolności] Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

WYRÓŻNIAMY ZATEM:

brak odpowiedzialności - odpowiedzialności cywilnej nie ponosi osoba poniżej 13 roku życia, a także osoba, która ukończyła 13 rok życia i została ubezwłasnowolniona całkowicie.

ograniczoną odpowiedzialność - odpowiedzialność taką ponosi osoba po ukończeniu 13 roku życia a będąca przed 18 rokiem życia i osoba, która ukończyła 18 rok życia, ale została ubezwłasnowolniona całkowicie.

pełą odpowiedzialność - co do zasady każdy człowiek po ukończeniu 18 roku życia ponosi pełną odpowiedzialność za swoje czyny, niezależnie od innych czynników np. czy mieszka sam czy z rodzicami lub czy jest w stanie się samodzielnie utrzymać.

ZAKOŃCZENIE

Kwestia odpowiedzialności stanowi bardzo istotny element prawa cywilnego. Należy odróżnić ją od odpowiedzialności karnej, gdzie w tym drugim przypadku sprawa sprowadza się do braku poniesienia odpowiedzialności za dane przestępstwo, czy inny czyn, z uwagi na nieosiągnięcie ustawowego wieku.

W dużym skrócie podjęto się analizy odpowiedzialności trzech grup związanych z tematem: nauczyciela, rodzica i samego małoletniego. Zawarte tezy poparto orzecznictwem i obowiązującymi przepisami prawa. Wskazano przykłady jak również powołano się na wybrane aspekty z życia codziennego.

System Nieodpłatnej Pomocy

Odwiedź naszą stronę!

Potrzebujesz wsparcia?

Prawnika • Doradcy • Mediatora

Jesteś w trudnej sytuacji życiowej?

Skorzystaj z naszego systemu!

Nieodpłatna Pomoc Prawna

Nieodpłatne Poradnictwo Obywatelskie

Nieodpłatna Mediacja

/NieodplatnaPomoc

formularz do zapisów: **zapisy-np.ms.gov.pl**

Zakres Nieodpłatnej Pomocy

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA

- informacja o stanie prawnym lub obowiązkach i uprawnieniach
- wskazanie sposobów rozwiązania problemu prawnego
- sporządzenie projektu pisma (z wyłączeniem spraw w toczących się już postępowaniach), w tym o zwolnienie z kosztów sądowych lub o ustanowienie pełnomocnika
- poinformowanie o kosztach i ryzyku finansowym skierowania sprawy do sądu
- nieodpłatna mediacja
- informacja o możliwościach innej, darmowej pomocy

NIEODPŁATNE PORADNICTWO OBYWATELSKIE

- rozpoznanie problemu i udzielenie porady dostosowanej do indywidualnej sytuacji, zwłaszcza w sprawach zadłużenia, mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego
- poinformowanie o przysługujących uprawnieniach lub ciążących obowiązkach
- wsparcie w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, np. poprzez sporządzenie planu wyjścia z trudnej sytuacji oraz udzielenie pomocy w jego realizacji
- skierowanie do odpowiednich instytucji lub placówek nieodpłatnej pomocy
- nieodpłatna mediacja

NIEODPŁATNA MEDIACJA

- poinformowanie o możliwościach i korzyściach polubownych metod rozwiązywania sporów
- przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji
- przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie mediacji w sprawie karnej
- przeprowadzenie mediacji
- udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem

MEDIACJA jest dobrowolna, nieformalna i poufna, a mediator jest osobą bezstronną.

Ponad połowa punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Polsce jest prowadzona przez organizacje pozarządowe, jako zadanie publiczne powierzane przez starostów lub prezydentów, w efekcie corocznego, otwartego konkursu ofert.

SURSUM CORDA oznacza „w górę serca!”.
W tym zawołaniu zawiera się cała nasza misja – **pomagać w trudnej sytuacji** i dawać nadzieję na to, że może być lepiej. Dla tych, którzy chcą się angażować i wspierać projekty dobroczynne - tworzymy warunki do skutecznego działania, w klimacie zaufania i czytelnych zasad.

Jedną z form naszej aktywności jest prowadzenie od 2016r. sieci punktów **nieodpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego i mediacji** oraz urozmaicona edukacja prawna.

Stowarzyszenie Sursum Corda powstało w 2000 roku z inicjatywy grupy przyjaciół i profesjonalistów, którzy wcześniej – przez 6 lat – angażowali się społecznie jako wolontariusze. Jako organizacja pozarządowa jesteśmy apolityczni działamy na zasadzie „non profit”, czyli nie dla zysku.

Posiadamy status organizacji pożytku publicznego, co oznacza, że możesz przekazać nam 1,5% podatku, który codziennie inwestujemy w mądre pomaganie.

Będzie nam miło, jeśli dołączysz do naszej załogi!

sursum corda
STOWARZYSZENIE w górę serca

wolontariat

chce pomagac .org

wypożyczalnia
SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO I MEDYCZNEGO

NIEODPŁATNA pomoc prawna poradnictwo obywatelskie

OŚRODEK POMOCY postpenitencjarnej

wypoczynek na plus

szkolenia

POMOC ukrainie

1,5% pomoc ma moc!

KRS 00000 20382

KRS na SMS
Wyślij SMS o treści KRS na nr **4628**, odeślemi Ci za darmo nasz nr KRS!

Rozlicz swój PIT za darmo!

www.sc.org.pl